

Blik op hout

BOONIKA AVUCH Maartje van Deursen is de drijvende kracht achter Cambium Meubels, haar bedrijf in Krommenie. Met meer dan 25 jaar ervaring als meubelmaakster is zij een echte ambachtswoman. In haar werk staat hout centraal, van berkenknol tot olijfwortel. Als parttime Technisch Assistent op de houtwerkplaats van de Gerit Rietveld Academie in Amsterdam begeleidt ze studenten. Architecten, particulieren, instellingen, kunstenaars en musea weten haar te vinden voor speciale opdrachten.

Na de opleiding aan het Hout- en Meubelringscollege in Amsterdam ging Maartje met enkele medestudenten aan de slag als meubelmaker in een gemeenschappelijke werkplaats aan de Lauriergracht. 'Ik ben ooit begonnen en nooit meer gestopt.' Uiteindelijk is ze de enige die is doorgegaan in het vak. Twintig jaar later verhuisde ze haar bedrijf naar de gemeenschappelijke werkplaats 'Blik op hout' in Krommenie. Daar is een uitgebreid machinepark, een grote buitenopslag voor bomen en een droogzolder om het hout (soms jaren) te laten drogen. In de maatschap zijn vier vaste maten, met huurders en stagiaires erbij werken er ongeveer tien mensen. Het is mogelijk voor buitenstaanders om de machines met assistentie te huren. In 2014 kocht ze een CNC (Computer Numerical Control)-frees om nieuwe mogelijkheden in het vak en in vormgeving te ontwik-

kelen. De computergestuurde frees is een bijzonder nauwkeurig instrument voor het maken van haarscherpe contouren, uitsparingen en reliëfs. Daarmee is ze bijna dagelijks aan het experimenteren want: '... na 25 jaar kasten te hebben gemaakt voor mensen wilde ik iets nieuws gaan ontwikkelen. Met deze machine is het mogelijk om allerlei vormen en mallen met precisie en snelheid te maken. Je verliest het handmatige, maar dat wordt wederom gecompenseerd omdat vaak toch ook een handmatige toevoeging nodig is. Met de CNC-frees ben ik ook grafischer gaan werken, zoals bij het wijnkabinet waar de deuren op de voorkant uitgevoerd zijn met een authentieke, uitvoerige vingerafdruk. De lijnen worden met de CNC gegraveerd in 2 mm dik notenfineer (met daaronder een dun laagje zwart MDF). De binnenkanten van de deuren en zijkanten zijn van moereiken.'

De veiling is een soort bomenbingo.

BOMENBINGO

Glunderend vertelt ze over het inkopen van boomstammen op de rondhoutveiling: 'Twintig jaar geleden werden de houtveilingen nieuw opgezet door boswachters die het bosbeheer wilden verbeteren. Nederland is een houtland, maar was de tradities kwijtgeraakt. De zes bosgroepen zijn toen bij elkaar gaan zitten om alle bomen te verzamelen die gekapt moeten worden en ze op een rij in het bos te leggen zodat iedereen kon bieden. Nu is de rondhoutveiling een erkend event waar veel houthandelaars op afkomen. Op de houtveiling liggen stammen en op de kavellijst staan maten, diameters en de houtsoort. Je loopt langs de stammen om ze te beoordelen. Ik zoek vaak naar vergroetingen of een mooie vertakking omdat het een interessante tekening in het hout geeft. De veiling is een soort 'bomenbingo'. De volgende beslissing betreft hoe je de stammen gezaagd wil hebben. Ik wil bijvoorbeeld dat dwars door de vertakking gezaagd wordt zodat je in de tekening het groeiproces van de boom kunt zien. Na het transport naar de zager en het zagen moet het hout weer op transport naar Krommenie. Het wordt dan buiten opgelat en samengebonden en blijft twee-drie jaar liggen. Elke stam in het droogrek krijgt een naamplaatje met datum en herkomst. Tussentijds moet het worden gecontroleerd op houtworm en indien nodig worden behandeld. Daarna wordt het naar binnen getakeld en weer voor twee jaar opgelat. Er is geduld nodig, maar er komen elk jaar nieuwe voorraden bij en er ligt altijd wel geschikt hout voor een nieuwe opdracht of idee. Voor mij is hout met een verhaal – over waar het vandaan komt en hoe het is gekapt en gezaagd – belangrijk! Ik koop lokaal hout in plaats van tropisch hout. Dit jaar waren er veel dikke hoogstam fruitbomen en kersen te krijgen, heel kleurrijk.'

DE RINTEL MENORA

'Ik werk al jaren samen met Piet Cohen, een vooraanstaande (joodse) industrieel ontwerper, inmiddels in de tachtig, maar nog volop actief. In 2018 werd hij benaderd door het Joods Historisch Museum om een nieuwe voet te ontwerpen voor een rituele kandelaar: de Rintel Menora. De Rintel menora is een prachtige, meer dan één meter hoge en anderhalve meter brede, zilveren kandelaar gemaakt in 1753 door Pieter Robol II. De keuze van het Joods Historisch Museum voor Piet sprak eigenlijk voor zich;

zijn werk is onderdeel van de collectie en Piet wordt in de joodse gemeenschap in Nederland gezien als dé autoriteit in zijn vak.

Het verhaal van de Rintel menora is een lange geschiedenis. De zilveren kandelaar is een kostbaar object (€ 500.000,-) en vooral zo waardevol omdat het een stuk is uit de gouden eeuw van de joodse gemeenschap in Nederland. In de Tweede Wereldoorlog is de menora bewaard gebleven maar de houten voet is (waarschijnlijk) verbrand in een kachel. De menora werd tot voor kort nog gebruikt voor Chanoeeka-feesten maar werd er door alle vervoer en gesjouw niet beter of. Daarom besloot het museum het stuk aan te kopen en een vaste plek te geven in de collectie en de veel te lage marmeren sokkel te vervangen door een eigentijds passend model.'

RODERNE VORM

Piet Cohens ontwerp greep terug op de oude driepoot, maar is gestileerd tot een organische vorm. De hoevelheid mallen gemaakt met de CNC-frees in dit productieproces was ongekend. Eerst werden proefpoten gefreesd uit populieren multiplex en na zorgvuldige metingen van de voet in het museum werden er pasmallen gemaakt. De door Cohen ontworpen 'tak-vorm' wordt uitgefreesd met de CNC, elke poot bestaat uit vier gelijkvormige delen die door middel van deuvuls vacuüm verlijmd worden. Na vele ingenieuzen tussenstappen wordt het definitieve model uit watervast plaatmateriaal gefreesd en verlijmd. In het museum wordt het proefmodel getest met een laserlijn om een zuivere verticale stand te krijgen. De definitieve gaten worden daarna in het model gefreesd en de voet wordt door een spuitlijf hoogglans zwart gespoten. Op 21 december 2019, twee dagen voor Chanoeeka, plaatsten Cohen en Maartje de voet in het Joods Historisch Museum. ●

Foto's

1 Maartje van Deursen aan het werk.

2 Wijnkabinet met gefreesde vingervorm, gegraveerd in 2 mm dik notenfineer met daaronder een dun laagje zwart MDF, de binnenkanten en zijkanalen zijn van moeriken.

3 De gaten voor het zilveren bovenstuk worden in het model gefreesd.

4 CNC-gefreesde mallen.

5 In het museum wordt het proefmodel getest, de rode laserlijn geeft de zuivere verticale stand weer.

6 De Rintel Menora in het Joods Historisch Museum, Amsterdam.

Online

> cambiummeubels.nl